

Rechten en plichten van imkers

Bronnen

- EG-beschikkingen, -richtlijnen en -verordeningen
 - Koninklijke besluiten (KB)
 - Ministeriële Besluiten (MB)
 - Besluiten van de Vlaamse Regering (BVR)
 - Wetten
 - Burgerlijk Wetboek (BW)
 - Veldwetboek (VWB)
 - Strafwetboek (SWB)
 - Wetboeken inkomstenbelasting en BTW
- ↪ Dit overzicht is enkel geldig voor Vlaanderen; in Brussel en Wallonië gelden gedeeltelijk andere regels
- ↪ Gids voor goede imkerpraktijken
- ↪ Diergezondheid en voedselveiligheid: <http://www.afsca.be/bijenteelt/>

Bronnen(2)

Europese beschikkingen, richtlijnen en verordeningen:

- betreffen vele aspecten van de bijenteelt
- bron van de meeste KB's over dat onderwerp

Voorbeelden:

- Richtlijn Honing 2001/110/EG ⇒ KB 19/03/2004
- Beschikking 2003/881/EG over invoer van bijen en hommels
- Verordening 2005/396/EG maximumgehalten aan bestrijdingsmiddelen in levensmiddelen

http://eur-lex.europa.eu/RECH_naturel.do

Bronnen (3)

Koninklijke besluiten (a):

- KB 15/09/70 over regeling voor landbouwondernemers inzake BTW
- KB 05/06/75 over o.a. gebruik van bestrijdingsmiddelen
- KB 28/12/79 over voorverpakken naar gewicht van bepaalde producten
- KB 17/04/80 over reclame voor voedingsmiddelen
- KB 25/04/88 tot aanwijzing van dierenziekten die vallen onder de toepassing van de dierengezondheidswet van 24/03/87
- KB 11/05/92 over materialen voor voedingsmiddelen
- KB 29/06/99 over de modaliteiten van het in bezit hebben van geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik
- KB 13/09/99 over de etikettering van voorverpakte voedingsmiddelen

Bronnen (4)

Koninklijke besluiten (b):

- KB 10/04/00 betreffende de diergeneeskundige bedrijfsbegeleiding
- KB 23/05/00 betreffende het toedienen van geneesmiddelen (gewijzigd door KB 19/12/02 en KB 17/09/05)
- KB 14/01/02 betreffende de waterkwaliteit voor in de handel gebrachte voedingsmiddelen
- KB 14/11/03 betreffende autocontrole, meldingsplicht en traceerbaarheid in de voedselketen

Bronnen (5)

Koninklijke besluiten (c):

- KB 10/11/05 betreffende de financiering van het Voedselagentschap
- KB 16/01/06 tot vaststelling van de nadere regels van de erkenningen, toelatingen en voorafgaande registraties afgeleverd door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
- KB 24/09/06 over de uitoefening van ambulante activiteiten
- KB 07/03/07 over de bestrijding van besmettelijke ziekten
- KB 27/04/07 houdende reglementering van de postdiensten

<http://www.ejustice.just.fgov.be/wet/wet.htm>

Juridische aard: Koninklijk besluit

Bronnen (6)

Ministeriële besluiten:

- MB 24/10/05 over de autocontrole, traceerbaarheid, meldingsplicht en registers (specificaties inzake de *Gids voor goede imkerspraktijken*)
- MB 10/08/07 over de georganiseerde bestrijding van bijenziekten (varroa)

 <http://www.ejustice.just.fgov.be/wet/wet.htm>

Juridische aard: Ministeriële besluiten

Bronnen (7)

Besluiten van de Vlaamse Regering:

- BVR 14/04/00 over de handelingen waarvoor geen stedenbouwkundige vergunning nodig is
- BVR 05/05/00 over de bepaling van werken en handelingen vrijgesteld van eensluidend advies van een gemandateerde ambtenaar
- BVR 23/05/03 over de handelingen die vrijgesteld zijn van de medewerking van een architect
- BVR 28/05/04 tot vaststelling van de samenstelling van het dossier voor de aanvraag van een bouwvergunning

 <http://www.ejustice.just.fgov.be/wet/wet.htm>

Juridische aard: Besluit Vlaamse Regering

Bronnen (8)

Wetten:

- Afstand bijenhal tot de buren 13/06/11
- Dierengezondheidswet van 24/03/87 (hoofdstuk III, maatregelen ter voorkoming en bestrijding van bepaalde dierenziekten)

 <http://www.ejustice.just.fgov.be/wet/wet.htm>

Juridische aard: Wet

Bronnen (9)

Veldwetboek:

- VWB, art. 14 betreffende het eigendomsrecht op een zwerm
- VWB, art. 88, (7°) en Wet 13/06/11 over afstand van bijenhal tot burens
- VWB, art. 90, (5°) over straffen voor het vrijwillig vernielen, omstoten, toestoppen of openbreken van bijenkorven
- VWB, art. 90, (6°) over straffen voor het lokken van andermans zwermen
- VWB, art. 91 over straffen voor het herhaald vernielen (1°), vernielen bij nacht (2°) of in bende (3°)

 <http://www.ejustice.just.fgov.be/wet/wet.htm>

Juridische aard: Veldwetboek

Bronnen (10)

Burgerlijk wetboek:

- BW, art. 546 betreffende het recht van de imker op zijn zwermen
- BW, art. 1382 over daden van de mens waardoor aan een ander vrijwillig of onvrijwillig schade wordt berokkend
- BW, art. 1383 over dezelfde feiten maar door nalatigheid of onvoorzichtigheid
- BW, art. 1384 over aansprakelijkheid van ouders, bazen en onderwijzers voor daden gesteld door hun kinderen, dienstboden en leerlingen
- BW, art. 1385 over aansprakelijkheid van eigenaar van dier voor schade die het veroorzaakt
- BW, art. 1386 over aansprakelijkheid van eigenaar gebouw voor instorting ervan door nalatigheid

Bronnen (11)

Burgerlijk wetboek:

- BW, art. 1382, art. 1383, art. 1384 en art. 1385 over het veroorzaken van schade, vrijwillig of door nalatigheid, en over de aansprakelijkheid ervoor van eigenaars, ouders van kinderen, bazen van werklieden, onderwijzers van kinderen
- BW, art.1386 over de aansprakelijkheid van de eigenaar van een gebouw voor schade door instorting

<http://www.ejustice.just.fgov.be/wet/wet.htm>

Juridische aard: Burgerlijk wetboek

Bronnen (12)

Strafwetboek:

- SWB, art. 463-476 over de bestraffing van diefstal zonder geweld (o.a. van bijen)
- SWB, art. 473-476 over diefstal van huisdieren (♣ bijen)
- SWB, art. 541 en 563 over het kwaadwillig verwonden of doden van huisdieren (♣ bijen) op een plaats waar ze in eigendom staan of elders

 <http://www.ejustice.just.fgov.be/wet/wet.htm>

Juridische aard: Strafwetboek

Bronnen (13)

Wetboeken:

- BTW-handboek, art. 4, par. 1 ('imker is belastingplichtig')
- Wetboek van de inkomstenbelasting ('inkomens uit het beheer van een privépatrimonium')

 <http://www.ejustice.just.fgov.be/wet/wet.htm>

Juridische aard: Wetboeken

Starten met imkeren (1)

- Wettelijke afstanden
- Regelgeving FAVV
- Fiscale verplichtingen

Starten met imkeren (2)

Wettelijke afstanden:

- 20 m afstand tussen bijen en woning of openbare weg (VWB 07/10/1886, art. 88, 7°)
- 10 m met volledig dichte beschutting van > 2 m (Wet 13/06/11)
- ♦ Woning: normale verblijfplaats.
- ♦ Openbare weg: Atlas der wegen, spoorwegen en bevaarbare waterlopen (tuinwegen, boswegen, servitudewegen, jaag en trekpaden zijn geen openbare wegen)
- ♦ Afstand: kortste vrije vluchtroute van het vlieggat van het dichtstbij zijnde bijenvolk tot de dichtstbijzijnde buitendeur van woning

Starten met imkeren (3)

Regelgeving FAVV:

- Imkerij: beroepssector, dierlijke productie
- Verplichte registrering voor alle imkers via formulier PCE
- Heffing voor imkers > 24 volken:
 - volk = 15.000 bijen mét koningin, jaargemiddelde
 - jaarlijks, 100 euro/vestigingseenheid + 87 euro variabel
- Waarom?
Autocontrole, meldingsplicht en traceerbaarheid realiseren (zie 'Honing produceren')

(KB 16/01/06)

(KB 10/11/05)

Starten met imkeren (4)

Fiscale verplichtingen:

- **BTW** (BTW-Wetboek, art. 4, par.1; KB 15/09/70, imkerbelastingplichtige is landbouwondernemer en geniet van bijzondere regeling ingesteld door art. 57 van BTW-Wetboek)

Enkel bij verkoop van honing. Drie mogelijke stelsels:

- vrijgestelde onderneming: honingomzet < 5.625 euro
 - bijzonder landbouwforfait: honingomzet > 5.625 euro
 - normale BTW-regeling
- **Wetboek van de inkomstenbelasting** (Beheer privépatrimonium)
 - Belastingdienst moet winst aantonen
 - Indicatieve grens: ± 30 volken en alleen honingverkoop

Een bijenhal bouwen (1)

- Bouwvergunning nodig in een woongebied:
 - ≤ 10 volken: gemeente, zonder voorafgaandelijk bindend advies van de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar
 - > 10 volken: advies moet wel worden ingewonnen, mogelijk volgt er ook een openbaar onderzoek – bijenhal > 500m² of 2000m³ (BVR 05/05/00)
- in beide gevallen is er geen architect nodig (BVR 23/05/03) en volstaat een vereenvoudigd dossier (BVR 28/05/04)
- Geen vergunning nodig buiten een woongebied, behalve indien verkavelingvergunning of bijzonder plan van aanleg bestaat. Oppervlakte, noch volume zijn van belang (BVR 14/04/00)

Een bijenhal bouwen (2)

- Tijdelijke plaatsing:
 - . geen bouwvergunning
 - . wel akkoord eigenaar grond

Wat met zwermen? (1)

- Eigendomsrecht is geregeld door:
 - BW art. 546: 'bezit van een (on)roerende zaak geeft recht op alles wat deze voortbrengt ...' ('recht van natrekking');
↳ genotrecht op zwerm door huurder van bijenvolk
- - VWB art. 14: 'eigenaar bijenzwerm heeft het recht die terug in bezit te nemen zolang hij hem voortdurend achternavolgt en opeist -
zo niet is dit recht voorbehouden aan de eerste bezitnemer, vervolgens aan de eigenaar van de grond waarop de zwerm zich heeft neergezet
- VWB art. 90: 'zij die een zwerm op hun goed lokken en hem niet binnen de 24 u. teruggeven als de eigenaar hem opeist'
- FAVV/Traceerbaarheid: inschrijven in register (KB 14/11/03).

Wat met zwermen? (2)

- Voortdurend achternavolgen:
 - bij betwisting: bewijs door tegenpartij
- Niet-voortdurend achternavolgen:
 - onophoudelijk opeisen vanaf kennisname
 - 'eigendom 'bewijzen: derdevolger, getuigen, gemerkte koningin, ...
- Betreden andermans eigendom:
 - toelating nodig van eigenaar van eigendom waar zwerm hangt
 - weigering: politie kan bemiddelen, vonnis politierechter of vrederechter kan nodig zijn
 - eventuele schade aan eigendom moet worden vergoed
- Zwerm trekt in bij bestaand bijenvolk:
 - in principe is schadevergoeding noodzakelijk
- Brandweer:
 - in bezit nemen is geen uitoefening van eigendomsrecht

Schade aan bijen (1)

- BW, art.1382: daden waardoor aan een ander vrijwillig schade wordt berokkend, moeten vergoed worden
- BW, art.1383: dezelfde feiten door nalatigheid of onvoorzichtigheid
- BW, art.1384: aansprakelijkheid van ouders, bazen en onderwijzers voor respectievelijk hun kinderen, dienstboden en leerlingen
- BW, art.1385: aansprakelijkheid van eigenaar van dier voor schade die het veroorzaakt
- BW, art.1386: aansprakelijkheid van eigenaar van gebouw voor schade veroorzaakt door instorting wegens gebrek aan onderhoud
- KB 05/06/75: betreffende het bewaren, verkopen en gebruiken van bestrijdingsmiddelen

Schade aan bijen (2)

- SWB, art.463-467: diefstal zonder geweld (ook van bijen)
 - SWB, art.541 en 563: kwaadwillig verwonden of doden van huisdieren (bijen zijn in deze context huisdieren)
 - VWB, art.90 (5°): vrijwillig vernielen, omstoten, toestoppen of openbreken van bijenkorven
 - VWB, art.91: herhaald vernielen, vernielen bij nacht of in bende
- ↪ Verenigingen voorzien meestal een verzekering met o.a. rechtsbijstand (via lidmaatschap)

Schade door bijen (1)

- BW, art.1382: daden waardoor aan een ander vrijwillig of onvrijwillig schade wordt berokkend
vb. vertrappelde groenten bij buurman na recuperatie zwerm
- BW, art.1383: dezelfde feiten door nalatigheid of onvoorzichtigheid
vb. besmette ramen laten rondslingeren
- BW, art.1384: aansprakelijkheid ouders, bazen en onderwijzers voor daden van respectievelijk hun kinderen, dienstboden of leerlingen
vb. minderjarig kind van imker beschadigt omheining bij recuperatie van zwerm
- BW, art.1385: aansprakelijkheid van eigenaar dier voor schade die het rechtstreeks of onrechtstreeks veroorzaakt
vb. voorbijganger buiten eigendom van imker gestoken door zijn zwerm
- BW, art.1386: aansprakelijkheid van eigenaar gebouw voor schade door instorting te wijten aan verzuim van onderhoud of bouwgebrek
vb. bijenhal stort in en kwetst een derde

Schade door bijen (2)

- SWB, art.473-476: diefstal door bijen bij derden (gewild of ongewild uitlokken van roverij)
 - KB 27/04/07: bijen die via de post verstuurd worden, moeten in gesloten doosjes zitten die alle gevaar uitsluit voor postbeambten
- ↳ Verzekeringspolis die imkerverenigingen afsluiten voor hun leden

Honing produceren (1)

- **Imker die honing produceert om te verkopen heeft aantal verplichtingen voortvloeiend uit KB 14/11/03 en MB 24/10/05 over autocontrole, traceerbaarheid en meldingsplicht in voedselsector (FAVV):**
 - opzetten van een systeem van autocontrole
 - organiseren van de traceerbaarheid van zijn product
 - meldingsplicht als zijn product schadelijk is voor de volksgezondheid
 - register inzake maatregelen ter beheersing van gevaren m.b.t. levensmiddelen
 - naleven van de maatregelen i.v.m. de hygiëne

Honing produceren (2)

- **Autocontrole:**

‘Geheel van maatregelen die de imker neemt om ervoor te zorgen dat de producten onder zijn beheer’:

- voldoen aan wettelijke voorschriften inzake voedselveiligheid
- voldoen aan wettelijke voorschriften inzake kwaliteit van producten
- geen eigen risicoanalyse/HACCP als hij zich baseert op de Gids voor goede imkerpraktijken

↪ Alle documenten i.v.m. autocontrole moeten vijf jaar bewaard worden

Honing produceren (3)

- **Traceerbaarheid:**

‘Bedrijven moeten geïdentificeerd zijn en hun coördinaten geregistreerd bij het FAVV’. Ze organiseren:

- systeem om ontvangen producten te registreren
- systeem om voortgebrachte producten te registreren
- systeem om verband te leggen tussen beide

↪ Alle documenten i.v.m. traceerbaarheid moeten vijf jaar bewaard worden

Honing produceren (4)

- **Meldingsplicht:**
 - imker verwittigt FAVV direct als er redenen zijn om aan te nemen dat ingevoerde, geproduceerde of verdeelde producten schadelijk kunnen zijn voor de gezondheid van mens, dier of plant
 - imker stelt FAVV in kennis van maatregelen getroffen om risico's te voorkomen

Honing produceren (5)

- **Register:**
 - aard en oorsprong van eventueel aan bijen verstrekte honing
 - toegediende geneesmiddelen, de datum ervan en de wachttijd
 - aanwezigheid van ziekten die veiligheid van voortgebrachte producten in gevaar brengen
 - voor volksgezondheid belangrijke analyses
 - alle toepasselijke controles van dieren of producten

↳ Registers vijf jaar bewaren

Honing produceren (6)

- **Hygiënevoorschriften** (KB 14/11/03 en KB 22/12/05, bijlage 1):
 - controle over mogelijke verontreinigingen via lucht, water en bodem, diergeneesmiddelen, gewasbeschermingsmiddelen, ...
 - hygiëne infrastructuur en uitrusting
 - drinkwater gebruiken (KB14/01/02)
 - persoonlijke gezondheid
 - voorkomen dat schadelijke organismen verontreiniging veroorzaken
 - diergeneesmiddelen gebruiken in overeenstemming met de wetgeving

↳ van toepassing sinds 01/01/2005
- **Maximumgehalte residuen van bestrijdingsmiddelen** (2005/396/EG):
 - residuen van gewasbeschermingsmiddelen
 - residuen van ziektebestrijding (varroa: coumaphos, amitraz, ...)

Honing verkopen (1)

- **KB 19/03/04:**

- Definitie van honing:

'natuurlijke zoete stof die door de bijensoort Apis mellifera wordt bereid uit bloemennectar of uit afscheidingsproducten van plantensapzuigende insecten, welke grondstoffen door de bijen worden vergaard, verwerkt door vermenging met eigen specifieke stoffen, gedeponeerd, gedehydreerd, en in de honingraten opgeslagen en achtergelaten om te rijpen'.

- Onderscheid soorten honing:

- . naar gelang van de oorsprong: bloemenhoning, honingdauwhoning, ...
- . naar gelang de wijze van productie of presentatie: raathoning, brokhoning, ...
- . bakkershoning: geschikt voor industrieel gebruik, met vreemde smaak, gisting, ...

- Kenmerken van honing:

- . Vocht, suikergehalte, elektrische geleiding, diastase, HMF, ...
- . Geen toevoeging van ingrediënten, geen onttrekking van stoffen, ...

Honing verkopen (2)

- **Etikettering:**
 - verkoopbenaming: honing, bloemenhoning, nectarhoning, honingdauwhoning
 - houdbaarheid: max. 2 jaar na inpotten (t.m.h. tot einde (jaar))
 - bewaarvoorwaarden: <15° C (11° C indien vochtgehalte>18%)
 - nettogewicht
 - naam en adres imker
 - land van herkomst
 - lotnummer (traceerbaarheid)

 - Mogelijk: geografische of botanische oorsprong, kwaliteitskenmerken (moeten kunnen bewezen worden)

(KB19/03/2004, KB 13/09/99)

Honing verkopen (3)

- **Verpakking** (KB 28/12/79, KB 11/05/02):
 - maximaal toelaatbare afwijking in minus op gewicht (3%/500g)
 - de hoogte van de tekst die de nominale hoeveelheid uitdrukt (4 mm/500g);
 - verpakkingen die aan de voorschriften voldoen, mogen het EG-teken '€' dragen (hoogte min. 3 mm)
 - verpakking moet schoon zijn, in goede staat verkeren
 - geschikt voor levensmiddelen, geschikt voor eet- en drinkwaren, symbool met glas en vork (KB 11/05/92)
- **Reclame** (KB 17/04/80):
 - verboden woorden: 'hygiëne', 'medisch', 'ziek', 'ziekte', 'biologisch', 'organisch', 'reform', ... (ook geen afbeeldingen die dat suggereren)
- **Ambulante activiteiten** (KB 24/09/06):
 - occasionele verkopen (niet geproduceerd om te verkopen)
 - toegelaten door de burgemeester van de verkoopplaats

Ziekebestrijding (1)

- **Identificatie:**

- elke imker moet zich registreren bij het FAVV
via formulier te sturen naar het PCE (KB 16/01/06)
- aangewezen kasten te nummeren (traceerbaarheid)
- bijenvolken niet bij imker thuis (KB 07/03/2007):
 - . naam en adres van imker aangebracht bij toegang terrein of
 - . vermeld op elke kast
 - ↳ zo niet worden bijenvolken beschouwd als 'verdacht besmet';
FAVV laat volken terugbrengen naar oorspronkelijke bijenstand,
behalve als ze besmet zijn met vuilbroed, dan worden ze
vernietigd

Ziektebestrijding (2)

- **Aangifteplicht** (KB 25/04/88, KB 07/03/07):
 - aangifteplichtige ziekten en schadelijke organismen: acariose, Amerikaans vuilbroed, Europees vuilbroed, (varroase), kleine bijenkastkever, tropilaelapsmijt
 - bijen aangetast door deze ziekten: aangeven bij PCE
 - abnormale sterfte: staal 30 bijen naar CODA, Groeselenberg, 99, Ukkel
 - varroase: erkende bestrijdingsmiddelen gebruiken (MB 10/08/07)
 - vergoeding bij vernietiging (in zoverre budget dit mogelijk maakt)

Ziektebestrijding (3)

- **Toediening geneesmiddelen** (KB 29/06/99, KB 10/04/00, KB 23/05/00, KB 19/12/02):
 - imker moet bezit en toedienen van geneesmiddel verantwoorden
 - geneesmiddel bewaren in primaire verpakking
 - voorschriften gedurende vijf jaar bewaren
 - voorraad beperken tot behoeften voor vijf dagen, tenzij begeleiding door dierenarts (= dan twee maanden)

↪ In voege sinds 01/02/03 en 01/11/05.

Ziektebestrijding (4)

- **Bijhouden van register (KB 14/11/03):**
 - welke hal?
 - welk volk?
 - toegediend geneesmiddel en verantwoording
 - gebruikte methode
 - gebruikte dosis
 - datum begin en einde behandeling
 - 5 jaar bijhouden

Ziektebestrijding (5)

- **Invoer bijen en hommels uit landen buiten EG:**

(Beschikking 2003/881/EG)

- Mogelijk onder drie voorwaarden:

- . afkomstig uit derde landen die voldoen aan de veterinairerechtelijke basisvoorwaarden (lijst 79/542/EG)
- . zendingen vergezeld van een gezondheidscertificaat
- . zendingen bevatten per kooitje niet meer dan één koningin en twintig voedsterbijen/-hommels

Teksten

Beschikbaar op :

- http://home.euphony.net.be/archief_bijen/wetgeving/overzicht.html